No. 1606 Zaterdag 10 October 1914. 31ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

ARM BELGIE!

't Is den Duitschers toch wel hooge ernst geweest met het beleg van Antwerpen; zij hebben zich niet tevreden gesteld met de Belgische troepen bezig te houden, maar hebben hun wel degelijk ook deze laatste vesting willen ontnemen. Wij vreezen maar al te zeer, dat dit zal gelukken ook. Reeds zijn een paar der buitenforten den Duitschers in handen gevallen en konden zij voortdringen tot aan de stad om die te bombardeeren. Dit bombardement zou Woensdagmorgen half tien beginnen. De Belgische Regeering heeft zich verplaatst naar Ostende, terwijl de Burgemeester gelegenheid gaf aan allen, die wilden, eveneens de stad te verlaten.

We hadden zoo gehoopt, dat dit bittere uur aan België zou bespaard blijven!

Al zullen de Belgen strijden vol moed, tot het laatste toe, het droeve einde zal wezen de overgave, of verovering, het verlies van eigen volksbestaan en inlijving bij Duitschland.

Arm, arm Belgenland!

Maar de overwinning der Duitschers is zonder roem, en België's nederlaag vrij van schande.

Gezwicht voor overmacht, heeft het moeten bukken onder te zwaren last, en is gevallen als een held op het veld van eer.

Onze bewonderende hulde aan het dappere Belgenvolk! Als het zijn souvereiniteit moet verliezen, zal dit slechts zijn voor korten duur; aan het einde van den strijd, bij de onderteekening van den vrede, zal het zijn loon voor onvergelijkelijke dapperheid niet missen. De Bondgenooten blijven daar borg voor; zijn moed zal worden beloond; en zijn trouw in het nakomen zijner verplichting als neutrale staat, zelfs toen de allernoodzakelijkste hulp van Frankrijk en Engeland uitbleef, moet eerbied afdwingen ook aan den vijand.

Zal de vrede nu spoedig komen en misschien geboren worden uit den val van België!

We hopen het en bidden God, dat het zóó moge geschieden, misschien door tusschenkomst van derden, die den vrede voorstaan. We denken hierbij aan Z. H. den Paus en President WILSON.

De groote legers in het Noorden van Frankrijk blijven maar in dezelfde positie zonder, voor leeken, merkbaren vooruitgang.

Zou België onschadelijk zijn gemaakt door de Duitschers om nog meer krachten te kunnen samen brengen tegenover de verbondenen?

Het is ons onbegrijpelijk, dat zulk een toestand, van twee gewapende legers vlak tegenover elkander, zoo lang kan duren. We hadden een sneller verloop verwacht en hopen nog altijd op een spoedige eindbeslissing.

Hoe generaal Leman zijn degen overgaf.

De Correspondent van *De tijd* schrijft:

MAASTRICHT, 25 Aug. Niet zonder moeite is het mij gelukt, uit Luik terug te keeren, ofschoon er betrekkelijk slechts zwakke bezettingstroepen zijn achtergebleven en de soldaten ontwapend zijn, wat een heel goede maatregel mag genoemd worden.

Te Luik is men niet enkel van het groote buitenlandsche nieuws afgesloten, maar ook van hetgeen er in de onmiddellijke nabijheid voorvalt. Eerst twee dagen nadat zijn verdediger, generaal Leman, als gevangene was weggevoerd, kreeg men te Luik kennis van dit wel niet roemlooze, maar toch droevige einde. Een Duitsche officier, die rechtstreeksche relaties had met den generalen staf van den bevelhebber over het Maasleger, generaal Von Emmich, deelde mij over deze gevangenneming het volgende mede, voor de waarheid waarvan mijn zegsman instaat: (Duitsche bron dus).

Er zijn bij de beschieting en bestorming der forten van Luik heldhaftige maar ook tragische tooneelen afgespeeld. Van een fort werd de commandant in een ontzettenden krijgsnood krankzinnig, en woest huilend begon hij op zijn eigen soldaten te schieten, die hem moesten ontwapenen en binden. Van een ander werd de koepeling vernield door Zeppelinbommen, weer andere werden als een door kinderen gebouwd zandheuveltje in elkaar geschoten door het enorm zware belegeringsgeschut, het zwaarste, dat door Krupp ooit werd afgeleverd en waaraan, zeer in het geheim, zijn fabrieken de laatste vijf jaar gearbeid hebben. Slechts aan enkele gehalveerde afdeelingen van de Belgische fortenverdediging gelukte het, onder de meest avontuurlijke omstandigheden te ontkomen.

Zoo lang het nog doenlijk was, had generaal Leman elken dag de meest bij Luik gelegen forten geïnspecteerd, en naar den eisch van elken dag doen versterken. Nog een uur vóór dat de onderlinge communicatie der vestingwerken onmogelijk was geworden, had hij in een auto, waarin hij zich liet vervoeren, nadat zijn beide beenen gekneusd waren, het fort Chaudfontaine bezocht, kort nadien met zijn bemanning zoo gruwelijk in de lucht gevlogen, nadat een Duitsche schrapnell het kruitmagazijn had weten te bereiken.

Op het sterke fort Lovcin, boven Ans, had de generaal zich teruggetrokken, vast besloten daar de Duitschers te keeren of te sterven. Toen de welgemikte schoten der Duitsche artillerie meer dan drie kwart zijner kanonniers had weggeschoten in verwoede gevechten, hielp hij zelf de resten van het geschut bedienen, en dag en nacht ging hij zijn handvol manschappen voor. Maar tegen den laatsten stormloop der belegeraars was niets bestand.

In de uiterste uur deed hij de laatste drie kanonnen, welke nog bruikbaar waren, vernagelen, en gaf toen last den brand in de kruitkamer te werpen op een methodische wijze. Te voren waren in zijn commandantscel kaarten en papieren betreffende de verdediging vernield, en ook kon nog in de kazematten een deel der proviandeering, waarvan het fort zeer ruim was voorzien, onbruikbaar worden gemaakt. Terwijl op een afstand van nog geen twaalf kilometer het Duitsche geschut voortging te vuren op het fort, wilde generaal Leman met de ruim honderd man, die nog strijdvaardig waren, trachten zich vechtende terug te trekken. Hij wist dat het een zoo goed als hopelooze poging was, want door de omsingeling der Duitsche troepen was elke terugtochtsweg afgesneden, en het verlaten van het fort geleek dan ook meer een overhaaste vlucht dan een geregelde aftocht. Door de bres, welke het zware Duitsche belegeringsgeschut had aangericht, vielen nu en dan de uiteenslaande kogels, waarvan een den sergeant doodde, die bevel had ontvangen de Belgische vlag uit de officierenkamer te halen.

Op het oogenblik, dat generaal Leman zich gereed maakte om zich als een der laatste fortverdedigers bij zijn mannen te voegen, die over het rotsachtige en heuvelachtige terrein reeds een stelling trachten te formeeren, op dit oogenblik drong een der zware Duitsche 42 c.M. schoten door de beton en pantserbekleeding, deed de kruitlading van de kleine voorraadskamer ontploffen en onder een helsch gedonder stortten muren over muren. Duitsche deelnemers aan de bestorming vertelden, hoe ontploffingen binnenin van zóó groote kracht waren, dat een betonblok van wel 25 kubieken meter inhoud eenige meters omhoog werd geslingerd en toen op de geruïneerde koepelbedekking terugviel, nieuwe verwoestingen aanrichtend. Ook soldaten, die zich reeds buiten het fort bevonden, werden door de uiteengeslagen steenbrokken gedood.

Toen de wervelwind van stof en damp was opgetrokken, stormde de Duitsche infanterie vooruit van de zijde van Ans tot den top der vesting. De versperringen waren reeds lang vernield, en de stormloop geschiedde slechts over lijken. Er hadden nog enkele worstelingen van man tegen man plaats, maar het overschotje der bezetting was een haveloos, half verbrand, totaal uitgeput troepje, tot een ernstigen aanval niet meer in staat. Velen hadden het hoofd met zwachtels verbonden, een korporaal trachtte nog met de rechterhand, de eenige die hem gebleven was, een geweer te hanteeren.

Niet zonder het wegruimen van een menigte puin konden de Duitsche infanteristen zich een toegang banen tot den forteningang, waar generaal Leman half bedolven werd gevonden onder stukken beton, terwijl zijn hoofd in het schuin gevallen houtwerk van een raampje bekneld zat. Zijn trouwe adjudant, die hem geen oogenblik verlaten had en die bij de laatste ontploffing voorover sloeg, was bezig hem zoo goed en kwaad het ging te bevrijden. „Respectez le général, il est mort," riep hij bij de eerste verschijning der soldaten.

Inderdaad meende men aanvankelijk dat de bevelhebber gesneuveld was. Zijn gelaat was heelemaal zwart, hij hield de oogen gesloten en reageerde ook niet meer op de prikkels, die hem werden toegediend. Nadat de houtsplinters, de brokken ingevallen muur en stukken beton verwijderd waren, droegen Duitsche infanteristen hem zoo voorzichtig mogelijk naar beneden. Nog vóór hij in het naaste Duitsche kampement werd gebracht, opende hij de oogen, wees eerst op zijn linkerbeen, dat deerlijk gehavend was, en toen, zich plotseling van den toestand bewust wordend, zeide hij: „Het is zooals het is. De jongens hebben dapper gevochten. Zet in het protocol, dat ik bewusteloos was."

De ambulancedienst bracht hem spoedig weer bij, en nadat een offi-

NAAR HET GELUK.

(Uit het leven van een bekeerling).

LXIII. Slotwoord.

Mijn vader was een geloovig Protestant, die nimmer zijn morgengebed zou verzuimen en meermalen ter kerke ging om te bidden. Toen hij op sterven lag, kwam de Predikant om hem eenige troostwoorden toe te spreken. De man was nog niet halverwege, of mijn vader onderbrak hem en zeide: „Mijn goede Dominé, als men gezond is, is dat alles goed en wel, maar in het aangezicht des doods geldt het toch slechts bij wijze van spreken."

Het is onmogelijk het hoofdpunt juister op den kop te tikken. Wat kan een Predikant den stervende zeggen? Welken troost, welke hoop kan hij hem bieden?

Wat men anderen uit eigen schat van Bijbelwoorden voorleest, kan in gezonde dagen mooi klinken, maar in het uur des doods erkent men, dat het slechts spreekwijzen zijn, wel algemeen in gebruik, maar toch van weinig waarde.

Waarom is dat zoo geheel anders, als een geloovig Katholiek te sterven komt?

Hij sterft in de eenheid des Geloofs, trouw aan de Kerk van Christus, met volle zekerheid, dat zijn zonden hem vergeven zijn, welke vergiffenis hem door God verleend werd door de bemiddeling van zijn wettig gewijden Priester.

In het uur des doods, als de schaduw, welke het sterfelijk leven bedekt, wegtrekt en de ziel belicht wordt door Hemelsche klaarheid, heeft alles, wat door menschen gemaakt werd, geen waarde meer, slechts het onvergankelijke blijft.

En welk is het beslissende woord des Evangelie's, dat in het bizonder waarde heeft in het stervensuur?

Dat men om den Hemel binnen te gaan gelijk moet worden aan een kind en dus zeker niet protesteeren mag tegen wat de Kerk leert.

Dat Christus voor alle menschen gestorven is en voor allen een Kerk heeft gesticht.

Dat Christus in zijn lijdensuur gebeden heeft: „Dat allen één zijn in het geloof."

Doch genoeg; uit deze weinige aanhalingen ziet men reeds het groote verschil tusschen het Evangelie en de Protestantsche leer.

Op den vooravond van zijn Lijden stelde de Heer het Offer in des Nieuwen Verbonds en beval zijnen Apostelen hetzelfde te doen ter Zijner gedachtenis.

De Protestanten hebben dit offer, dat Christus heeft ingesteld, totaal afgeschaft.

O, hoe gaarne zouden zij het offer der herinnering aan hunnen stervenden Verlosser brengen om Hem hunne dankbare liefde te toonen, maar zij kunnen het niet. Hunne kerken hebben geen altaar, hun eeredienst kent geen offer.

Maar waarom hebben zij geen offer, waarom doen zij niet, wat in het Evangelie toch geboden wordt.

Ja, waarom niet?

Omdat zij eenvoudig Katholiek zouden zijn, als zij ook altaar en offer hadden.

En dat willen zij niet; zij zijn Protestant!

Van Curaçao naar New-Orleans

LANGS EEN OMWEG.

Aangeboden door

J. H. B. GRAVENHORST.

Een dag na de begrafenis lichtte de Z M. het anker en zette de reis voort naar de F.-baai. Daar aangekomen, begaf Himare zich onmiddellijk naar hare ouders ten einde hun de tijding van het overlijden van hun neef mede te deelen en de cadeaux te overhandigen, die zij voor hen te Jamaica gekocht had. Een mooi Winchester geweer, voor haar vader, bracht deze eenige minuten lang in verrukking; een naaimachine voor hare zuster verwekte algemeene verbazing.

De kapitein had, voor het gemak der Indianen, een gedeelte zijner koopwaren, die hij aan boord had, aan land doen brengen en die in een hut van den hoofdman Mehija doen opslaan. Voor deze koopwaren moesten runderen, muilen en paarden gekocht worden. Op een nacht door een paar honden, die bij zijn hut sliepen, wakker geblaft, stond hij op en zag door het venster dat drie Indianen druk bezig waren het stroo van het dak der hut waarin de koopwaren geborgen waren af te halen, om door die opening in de hut te gaan en zich van eenige der koopwaren meester te maken. Himare, hiervan onderricht, gaf den raad een schot met los kruit op de inbrekers te doen. Met den meesten spoed werd het geweer, dat in de hut van den kapitein voor handen was, geladen en een schot op de inbrekers gelost. In een oogwenk waren de dieven van het dak gesprongen en op de vlucht gegaan. Eenige oogenblikken later stond de hoofdman Mehija voor de hut van den kapitein en vroeg naar de reden van het geloste schot. Deze vernomen hebbende, beval hij dat niemand zich in de nabijheid van de hut, waaruit men getracht had te stelen, zoude begeven. Zoodra het dag geworden was, begaf hij zich met twee gewapende Indianen daarheen, bekeek de voetstappen nauwkeurig en verwijderde zich met de Indianen in de richting, waar de sporen heenhielden. Na ongeveer een uur weg te zijn geweest, kwamen zij terug met de verklaring, dat zij de inbrekers gevonden hadden, die rustig bij den ingang van een spelonk sliepen. Zij werden door den hoofdman Mehija gewekt en kwamen met eene duchtige vermaning vrij.

De ruilhandel ging intusschen naar wensch; dagelijks werden er prachtige muilen en runderen te koop aangebracht, die meestal voor kruit en lood verkocht werden.

Twee stammen, de Ipouanas en Kosinos, waren bloedig aan het strijden tegen elkander, en eerstgenoemden kochten al het kruit en lood, dat zij noodig hadden, bij den kapitein. De Kosinos voorzagen zich te R. H. daarvan, en moesten veel duurder dan de Ipouanas daarvoor betalen.

De Indianen gingen over het algemeen zeer onvoorzichtig met kruit om; zoo had men eens tien kilo gekocht en dit in een ongedekt vaatje, bij de andere gekochte goederen gedaan. Een beschonken Indiaan, die daarlangs reed en van niets af wist, wierp het brandend eindje van zijn sigaar weg in de richting van het vaatje kruit en had het ongeluk, dat het eindje sigaar in het kruit viel. Onmiddellijk had er eene ontploffing plaats en in een oogwenk lagen verscheidene paarden en ezels op den grond te spartelen. De Indiaan, die daar de oorzaak van was en slechts met zijn paard omgevallen was, kwam er heelhuids af, doch moest het kruit en de veroorzaakte schade betalen.

De vraag naar kruit was zoo groot, dat de voorraad spoedig uitgeput was en de kapitein zich verplicht zag den stuurman van de Z. M. naar R. H. te zenden, ten einde dáár eenige vaatjes kruit te koopen en die voor hem te brengen. Er werd met een vertrouwde visscher onderhandeld, en één dag na de overeenkomst vertrok de stuurman in een flinke kano, vergezeld van twee Indianen, naar R. H.

Het kruit was duur en moeielijk te verkrijgen, daar er eene revolutie in het binnenland was uitgebroken en men dagelijks de opstandelingen verwachtte, die de stad dreigden in te nemen.

Na verscheidene dagen vruchteloos naar kruit gezocht te hebben, besloot de onverschrokken stuurman, een bekende in die landen, den Commandant van het fort te R. H. stoutweg aan te klampen en hij had het geluk, onder belofte van strikte geheimhouding, vijf vaatjes kruit van hem te koopen. Met deze hoeveelheid ondernam hij de terugreis naar de F.-baai, en kwam daar na eene reis van drie dagen behouden aan.

Bij dag werd de kano door de beide Indianen langs het strand voortgetrokken, en bij het vallen van den nacht werd zij op het strand gehaald en half omgekeerd om als voor wind en regen beveiligde slaapplaats dienst te doen.

Wordt vervolgd.

cier hem en zijn adjudant in ontvangst had genomen, werd onmiddellijk aan Generaal von Emmich kennis gegeven van het gebeurde bij de inneming van het fort. Tegenover eenige officieren, die hem met vriendelijke woorden trachtten te naderen, nam de verdediger van Luik een zeer gereserveerde houding in acht en ook jegens dezen betoonde hij zich „de zwijgende generaal", welke niet voor niets deze reputatie heeft verdiend. Alleen drong hij er nogmaals op aan, dat in het protocol der overgave zijn bewuste loosheid zou vermeld worden.

Nadat eenige toiletzorgen aan den gevangene waren toegediend, werd hem verzocht in een auto te stap pen, hetwelk niet zonder de hulp van zijn adjudant geschieden kon. In het hoofdkwartier werd hij opgewacht door generaal von Emmich en enkele stafofficieren, die gereed stonden om Luik te verlaten voor de krijgsoperaties, die inmiddels zuidelijker in België waren verplaatst. Het was een aandoenlijk, historisch oogenblik, overwinnaar en overwonnene bijeen te zien. Zij begroetten elkander op militaire wijze, waarna de bevelhebber van het Duitsche leger op zijn gevangene toetrad en hem de hand reikte, zeggende:

— Gij hebt u dapper gehouden, mijn generaal, waarop generaal Leman antwoordde:

— „Ik dank u. Onze troepen hebben hun krijgsmanseer bewaard. Maar de krijg is toch iets anders dan de manoeuvres, nietwaar?" Dit was een zinspeling op het feit, dat de leger-manoeuvres twee jaar geleden, door de beide bevelhebbers (de eene als gast) werden bijgewoond.

Er bleef een oogenblik een pijnlijke stilte heerschen.

Het oogenblik was nu gekomen, dat generaal Leman zijn degen moest overgeven. Dien van den adudant had men reeds bij den eerten wachtpost afgenomen. Niet zonder ontroering gespte de verdediger van Luik het wapen af en wilde het zijn overwinnaar aanbieden. Maar deze voorkwam hem en zeide met een afwerend handgebaar:

„Gij hebt gelijk, dat de krijgsmanseer behouden werd. Blijft daarom den degen dragen, die haar niet geschonden heeft. Het is voor mij een onderscheiding geweest, hem te mogen kruisen, mijn generaal. Gij zijt een man!"

De adjudant van den koelen, ijzerharden, „zwijgenden generaal" vertelde, dat hij toen voor het eerst van zijn leven in diens oogen tranen heeft gezien.

Het Rapport van veldmaarschalk French.

Eerst rapporteert de opperbevelhebber omtrent het transport der troepen en de concentratie der Engelsche legermacht.

Het transport der troepen van Engeland zoowel over zee als met den spoorweg werd in de beste orde zonder haperen ten uitvoer gebracht. Ieder man bereikte zijn bestemming in Frankrijk op den vooraf berekenden tijd.

De concentratie was gereed op Vrijdagavond 21 Augustus en op Zaterdag 22 Augustus kon ik — zoo zegt de opperbevelhebber — mijne voorzieningen voor het vertrek der troepen naar de posities treffen, welke ik de gunstigste oordeelde voor de operaties, en welke de Fransche opperbevelhebber, generaal Joffre, mij gevraagd had te ondernemen in verband met zijne plannen tot het voortzetten van den veldtocht.

De ingenomen lijn liep evenwijdig met het kanaal van Condé naar het Westen, door Bergen en Binche naar het Oosten. De positie was als volgt: De lijn van Condé tot Bergen incluis was ingenomen door het tweede corps en rechts van het tweede corps van Bergen af, was het eerste corps opgesteld. De vijfde cavalerie-brigade was te Binche geplaatst.

Bij afwezigheid van mijn derde legerkorps wenschte ik de cavaleriedivisie zooveel mogelijk in reserve te houden om op de uiterste flanken te ageeren of zich te begeven naar het een of andere bedreigde punt van de stelling. De verkenningen waren toevertrouwd aan generaal-brigadier Sr Philip Chetwode met de vijfde cavalerie-brigade, doch ik gaf generaal Allenby bevel eenige escadrons vooruit te zetten, teneinde Chetwode in zijn werk bij te staan.

Gedurende 22 en 23 Augustus deden deze vooruitgeschoven escadrons uitstekend werk; sommige trokken tot Soignies door en verscheidene ontmoetingen hadden plaats, waarin onze troepen groote voordeelen behaalden.

De eerste positie.

Om zes uur in den morgen van 23 Augustus kwamen de commandanten van het eerste en tweede korps en van de cavalerie-divisie bijeen op een punt nabij de positie, waar veldmaarschalk French den algemeenen toestand der verbonden legers en wat naar zijne meening generaal Joffre's plan was, uiteenzette Ik besprak — aldus de opperbevelhebber — met hen uitvoerig den toestand voor ons.

Door de inlichtingen, uit het Fransche hoofdkwartier ontvangen, begreep ik, dat niet veel meer dan een, hoogstens twee legerkorpsen van den vijand, met misschien ééne divisie cavalerie, het front tegenover mijne stelling innamen en ik zag dat de vijand geen omtrekkende beweging op de flanken wilde beproeven. In deze meening werd ik versterkt door het feit, dat mijne patrouilles geen ongedachten weerstaand vonden bij hunne verkenningen. De observaties der vliegtuigen schenen mede deze meening te bevestigen.

Zondag, 23 Augustus, om drie uur in den namiddag, kwamen rapporten in, waaruit bleek, dat de vijand een aanval begon op de lijn van Bergen, blijkbaar met kracht, doch dat de rechtervleugel der stelling van Bergen en Bray in het bij. zonder bedreigd werd.

De commandant van het eerste corps had deze flank teruggetrokken tot een heuvelachtig terrein ten Zuiden van Bray en de vijfde cavalerie-brigade ontruimde Binche, langzaam naar het Zuiden trekkend: de vijand bezette hierop Binche.

De rechtervleugel van de derde divisie, onder generaal Hamilton, was te Bergen, dat een wat gevaarlijk vooruitstekend punt der stelling vormde; en ik gaf den commandant van het tweede corps last, op te passen om de troepen niet te lang dit gevaarlijke punt te doen blijven bezetten, doch, indien ernstig bedreigd, het centrum achter Bergen terug te trekken. Dit was gedaan voor het invallen der duisternis. In tusschen ontving ik om vijf uur in den namiddag een zeer onverwachte boodschap van generaal Joffre, mij mededeelende, dat minstens drie Duitsche legerkorpsen, een reserve-korps, het vierde en het negende korps op het front mijner stelling aanrukten en dat het tweede korps een omtrekkende beweging was begonnen in de richting van Doornik. Hij deelde mij mede, dat de twee Fransche reserve-afdeelingen en het vijfde Fransche korps op mijn rechtervleugel terugtrokken, daar de Duitschers den dag te voren de overgangen van de Sambre tusschen Charleroi en Namen hadden genomen.

Begin van den terugtocht.

Met het oog op de mogelijkheid van mijne verdrijving van de Bergen-stelling, had ik vooruit een stelling achter mij doen verkennen. Deze stelling rustte op de vesting van Maubeuge ter rechterzijde en strekte zich ter linkerzijde uit tot Jenlain, ten Zuid-Oosten van Valenciennes. Op deze stelling was echter naar mij werd gerapporteerd, moeilijk stand te houden, daar de te velde staande oogst en de gebouwen het aanleggen van loopgraven zeer moeilijk maakten en de vuurlinie in vele voorname plaatsen beperkten Toch bood deze stelling een zeer goede positie voor de artillerie.

Toen de berichten van het terugtrekken der Franschen en den zwaren druk der Duitschers op mijn front mij bereikten, trachtte ik door een verkenning van vliegeniers deze berichten bevestigd te krijgen en als resultaat dezer verkenningen besloot ik op de stelling van Maubeuge terug te trekken op 24 Augustus, bij het aanbreken van den dag.

Heel den nacht werd op de gansche linie gevochten en in den vroegen morgen van 24 Augustus maakte de tweede divisie uit den omtrek van Harmignies een sterke demonstratie als om Binche te hernemen. De e demonstratie werd gesteund door de artillerie, zoowel van de eerste als van de tweede divisie, terwijl de eerste divisie nabij Peissant een stelling tot steun innam. Onder bedekking dezer demonstratie trok het tweede korps terug op de lijn Dour-Quarouble-Frameries. De derde divisie op den rechtervleugel van het korps leed bij deze operaties zware verliezen door den vijand, die Bergen hernomen had.

Het tweede korps hield op deze lijn halt, waar de mannen voor een groot gedeelte in loopgraven stelling namen, waardoor het sir Douglas Haig met het eerste korps mogelijk werd langzaam op de nieuwe positie terug te gaan. Hij bracht deze operatie zonder veel nieuwe verliezen tot stand en bereikte de lijn Bavai-Maubeuge omstreeks zeven uur in den morgen. Tegen den middag scheen de vijand zijne voornaamste pogingen te richten tegen onzen linkervleugel.

Ik had generaal Allenby met zijne cavalerie van te voren order gegeven krachtig op te treden vóór mijn linkervleugel om te trachten den druk daar te verminderen.

Zware verliezen der cavalerie.

Omstreeks 7.30 in den morgen ontving generaal Allenby een mededeeling van sir Charles Fergusson, bevelhebber der vijfde divisie, meldende, dat hij zwaren druk had te doorstaan en dringend versterking noodig had. Bij ontvangst van dit bericht, trok generaal Allenby de cavalerie terug en haastte zich om aan de vijfde divisie steun te bieden.

Gedurende deze operatie, meende generaal de Liste van de tweede cavalerie-brigade een goede gelegenheid te zien om het verder opruk ken der vijandelijke infanterie te beletten door een ruiterij-aanval op de flank. Hij bracht zijne brigade in slagorde en trok met dit doel vooruit, doch werd op 500 yards van zijn doel opgehouden door prikkeldraad. Het negende regiment lansiers en het achttiende huzaren leden zware verliezen bij het terugtrekken van de brigade.

De negentiende brigade infanterie, die de verbindingslijnen had bewaard, werd per spoor op 22 en 23 Augustus naar Valenciennes vervoerd. Op den morgen van 24 Augustus werden zij overgebracht naar een stelling ten Zuiden van Quarouble om den linkervleugel van het tweede korps te steunen.

Met hulp der ruiterij was sir Horace Smith-Dorrien in staat zich op een nieuwe stelling terug te trekken, ofschoon hij zware verliezen leed, waar twee korpen van den vijand het front zijner troepen aanvielen en een zijn flank bedreigde.

Bij het vallen van den avond had het tweede korps stelling genomen ten Westen van Bavai, het eerste korps op den rechtervleugel. De rechterflank werd beschermd door de vesting Maubeuge, de linker door de negentiende brigade in stelling tusschen Jenlain en Bry en de uiterste vleugel door de cavalerie.

Het gevaar van omsingeling.

De Franschen trokken voortdurend terug en ik had geen steun, behalve dien, welke geboden werd door de vesting Maubeuge en de heftige pogingen van den vijand om den linkervleugel om te trekken deden mij begrijpen, dat het zijne bedoeling was mij tegen deze vesting te drijven en daar te omsingelen. Ik gevoelde, dat geen oogenblik moest worden verloren om naar een andere stelling terug te trekken.

Ik had redenen om aan te nemen, dat de krachten van den vijand bijna uitgeput waren en ik wist, dat hij zware verliezen geleden had. Ik hoopte dus, dat zijne vervolging niet te heftig zijn zou en mij niet zou kunnen verhinderen, mijn doel te bereiken.

De beweging was echter vol gevaar en moeilijkheden, niet alleen door de overmacht van den vijand in het front, doch ook door de afmatting der troepen.

De terugtocht op een stelling nabij Le Cateau werd begonnen op 25 Augustus in den vroegen morgen, en de garde-troepen van de achterhoede kregen bevel de weg Maubeuge-Bavai-Eth te verlaten om half zes in den morgen.

Twee brigades cavalerie, met de ruiterij met het tweede korps dekten de bewegingen van dit korps. Het overschot van de divisie cavalerie met de negentiende brigade, alles onder bevel van generaal Allenby, dekten den Westervleugel.

De vierde divisie begon zich in stelling te Le Cateau te zetten op Zondag 23 Augustus en in den morgen van 25 Augustus waren elf bataljons en een artillerie-brigade met de stafdivisie gereed voor den dienst.

Ik gaf general Snow bevel een stelling in te nemen met den rechtervleugel ten Zuiden van Solesmes, den linkervleugel blijvende op den weg Kamerijk-Le Cateau ten Zuiden van La Chavrie. In deze stelling kon de divisie veel hulp brengen voor den terugtocht van het tweede en eerste korps naar de nieuwe stelling.

Ofschoon aan de troepen bevel was gegeven, de stelling Kamerijk-Le Catau-Landrecies te bezetten, de bodem op 25 Augustus voor een gedeelte was gereed gemaakt en loopgraven in gereedheid waren gebracht, twijfelde ik zeer — de berichten in aanmerking nemende omtrent de toenemende sterkte van den vijand tegenover mij — of het wel verstandig zou zijn hier te blijven om het gevecht te aanvaarden.

Rekening houdende met het voortdurend terugtrekken der Franschen op mijn rechtervleugel, mijn blootgesteldon linkervleugel, de plannen van 's vijands Westelijk korps (het tweede) om mij te omsingelen, en, meer dan dat, met de uitputting der troepen, besloot ik een groote poging aan te wenden om den terugtocht voort te zetten, totdat ik een belemmering, als de Somme of de Oise tusschen mijne troepen en den vijand zou kunnen stellen, wat aan mijne troepen eenige gelegenheid zou bieden voor rust en herstel. Daarom werden aan de bevelhebbers orders gegeven om den terugtocht zoo spoedig mogelijk voort te zetten tot de lijn Vermand-St. Quentin-Ribemont.

De cavalerie onder generaal Allenby kreeg bevel om den terugtocht te dekken.

Op 25 Augustus tot laat in den avond vervolgde het eerste korps den terugtocht op Landrecies, den weg volgende langs de Oostgrens van het woud De Mormal. Zij bereikten Landrecies om tien uur in den avond. Ik had gewild, dat het korps meer naar het Westen zou trekken om de gaping tusschen Le Cateau en Landrecies te vullen, doch de manschappen waren uitgeput en konden zonder rust niet verder trekken.

De vreeselijke verliezen van den vijand.

De vijand wilde hun echter deze rust niet gunnen en omstreeks 9.30 uur 's namiddags werd er gerapporteerd, dat de 4e Garde-brigade te Landrecies krachtig werd aangevallen door de troepen van het 9e Duitsche legerkorps, dat door het woud ten Noorden der stad aanrukte. Deze brigade vocht allerdapperst en bracht den vijand ontzettende verliezen toe, toen hij uit het woud kwam en de nauwe straten der stad doortrok. Deze verliezen worden uit vertrouwbare bron op 700 tot 1000 man geschat.

Terzelfder ure werd mij door Sir Douglas Haig bericht, dat zijne 1e divisie eveneens in hevig gevecht gewikkeld was ten Zuiden en ten Oosten van Maroilles. Ik zond dringende koeriers aan den bevelhebber der twee Fransche reserve-divisies op mijn rechterflank om ter hulp te snellen van het 1e korps, hetgeen zij ook deden.

Deels, dank zij deze hulp, maar vooral dank zij de bekwame wijze waarop Sir Douglas Haig zijn korps uit eene buitengewone moeilijke positie in de nachtelijke duisternis redde, waren zij in staat bij 't aanbreken van den dag hun marsch naar 't Zuiden in de richting van Wassigny en Guise voort te zetten.

Omstreeks 6 uur 's namiddags had het 2e korps eene positie ingenomen, met op zijn rechterflank Le Cateau, zijn linker in den omtrek van Caudry en de verdedigingslinie werd van daar af voortgezet door de 4e divisie in de richting van Seranvillers, daar de linkervleugel teruggeworpen was.

Tijdens de gevechten van den 24en en den 25en werd de cavalerie grootendeels verstrooid, maar in den vroegen ochtend van den 26en was generaal Allenby er in geslaagd twee brigades ten Zuiden van Kamerijk te concentreeren. De 4de divisie werd geplaatst onder het bevel van den generaal commandeerenden officier van het 2e legerkorps.

De krietieke dag.

Op den 24sten was het Fransche cavaleriekorps, uit drie divisies bestaande, onder bevel van generaal Sordêt, te Avesnes in kwartier geweest.

Op mijn terugreis van Bavai, dat mijn „poste de commandement" gedurende de gevechten van den 23sten en 24sten was, bracht ik een bezoek aan generaal Sordêt en verzocht hem dringend om medewerking en steun. Hij beloofde mij de goedkeuring van den legercommandant te vragen, om op mijn linkerflank te ageeren, maar zeide, dat zijne paarden te moe waren om vóór den volgenden dag op stap te gaan. Ofschoon hij mij waardevolle hulp gaf later gedurende den terugtocht, was hij niet in staat, om de gegeven motieven, mij eenigen steun te geven op den meest kritieken dag, d. w. z. op den 26sten.

Bij 't aanbreken van den dag werd het duidelijk, dat de vijand de grootste massa van zijn strijdmacht ging werpen tegen 't linker gedeelte der positie, welke uit het 2e korps en de 4e divisie werd gevormd.

Op dat oogenblik waren de kanonnen van 4 Duitsche legercorpsen tegen ons in positie gebracht en Sir Horace Smith-Dorrien rapporteerde mij, dat hij 't voor onmogelijk hield zijn terugtrekking bij 't ochtendgloren (zooals bevolen was) voort te zetten in 't aangezicht van zulk een aanval.

Ik zond hem bevelen om de uiterste pogingen in 't werk te stellen, de actie te staken en zoo spoedig mogelijk terug te keeren, omdat 't mij onmogelijk was hem eenigen steun te zenden, daar 't 1ste korps momenteel onmachtig was om op te rukken.

Het Fransche cavalerie-corps, onder bevel van generaal Sordêt, rukte in den vroegen morgen op onze linker achterhoede en ik zond hem een dringende boodschap om 't uiterste te doen om op te rukken en den terugtocht van mijn linkerflank te steunen; maar wegens de vermoeidheid zijner paarden kon hij onmogelijk, hoe dan ook, ter hulp komen.

Men had geen tijd gehad de positie behoorlijk te verschansen, maar de troepen toonden een schitterend front tegen het ontzettende vuur, dat op hen gericht was.

De artillerie, ofschoon in de minderheid minstens als 4 tegen 1, vocht prachtig en bracht den vijand stevige verliezen toe.

Ten leste werd het duidelijk, dat, zoo men algeheele vernietiging wilde voorkomen, een terugtocht moest worden beproefd; en het bevel werd gegeven om dit te doen, te beginnen om 3.30 's namiddags.

De beweging werd met de meeste toewijding, onverschrokkenheid en beslistheid gedekt door de artillerie, die zelf hevig geleden had, en het prachtige werk door de cavalerie verricht gedurende den verderen terugtocht van de positie gaf goeden steun in de volledige uitvoering van deze meest moeilijke en gevaarlijke operatie.

Gelukkig had ook de vijand te zware verliezen geleden om een energieke vervolging te beginnen.

Ik kan het korte overzicht van dezen glorieuzen tocht der Britsche troepen niet afsluiten zonder mijn diepe bewondering uit te spreken voor de waardevolle diensten, door generaal Sir Horace Smith-Dorrien verricht.

De diensten van generaal Smith-Dorrien.

Ik zeg zonder aarzeling, dat de redding van den linkervleugel van 't onder mijn bevel staande leger gedurende den ochtend van den 26en Aug. nooit volbracht had kunnen worden, wanneer niet een bevelvoerder van zeldzame en ongewone koelbloedigheid, onvervaardheid en beslistheid aanwezig ware geweest om persoonlijk de operatie te leiden.

De terugtocht werd voortgezet tot diep in den nacht van den 26en en gedurende den 27en en 28, op welken laatsten datum de troepen halt hielden op de linie Noyon—Chauny—La Fère, daar zij nu uit de vervolging van den vijand waren geraakt.

Op den 27en en 28en was ik veel verschuldigd aan generaal Sordêt en de Fransche cavaleriedivisie, waarover hij 't bevel voert, doordat hij daadwerkelijk mijn terugtocht steunde en eenige gedeelten van het vijandelijke leger op Kamerijk terugwierp.

Ook generaal d'Amade, met de 61e en 62e Fransche reserve-divisie, rukte uit de nabijheid van Arras op de rechterflank van den vijand aan en nam een groot gedeelte van den druk op de achterhoede der Engelsche troepen voor zijn rekening.

Dit sluit de periode af, ingenomen door het hevige gevecht, dat Zondagnamiddag den 23 Aug. bij Bergen begon en dat in werkelijkheid een vierdaagsche veldslag was.

Daarom stel ik voor het huidige verslag hiermee te sluiten.

Ik betreur ten zeerste de zeer ernstige verliezen, die de Britsche strijdkrachten in dezen grooten veldslag hebben geleden; maar zij waren onvermijdelijk, wanneer men het feit in aanmerking neemt, dat het Engelsche leger — slechts 2 dagen na zijne concentratie per spoor — geroepen werd aan een krachtigen aanval van 5 Duitsche legerkorpsen weerstand te bieden.

***

Verder bevat het rapport van veldmaarschalk French een opsomming van een aantal Engelsche officieren, aan wier moed, beleid en trouw hij eene bijzondere hulde wenscht te brengen.

De actie van het Engelsche expeditiekorps.

De „Times" geeft over de krijgsverrichtingen der Engelsche troepen gedurende de laatste week de volgende officieele bijzonderheden:

Van den 29en Augustus af zijn er op ons front geen groote slagen meer geleverd, ofschoon er voortdurend schermutselingen en gevechten plaats hebben, welke in een anderen oorlog wellicht onder de groote krijgsoperaties zouden gerekend worden.

Maar in dezen oorlog zijn het slechts „incidenten" op den strategischen terugtocht der verbonden legers, noodzakelijk geworden door den geweldigen schok aan de grenzen en in België doorstaan, en door de enorme troepenmacht, welke de Duitschers op het Westelijk oorlogstooneel geworpen hebben, terwijl zij in het Oosten ernstig gebrek aan troepen hebben.

Het Engelsche expeditieleger opereert geheel in overeenstemming met het Fransche leger, in volkomen har-

monie met de strategische plannen van den Franschen generalen staf. Sinds den slag van Kamerijk op den 26en Augustus, waar de Engelsche troepen, door hun kranig standhouden op den linkervleugel van het geheele Fransche legercorps, een noodlottige omtrekkende beweging van het Duitsche leger wisten tegen te houden, hebben wij op den linkervleugel steun gekregen van de 7e Fransche armee, terwijl op onzen rechtervleugel de 5e armee al onze bewegingen ondersteunt.

Den 29en Augustus rukte de 5e armee op naar Guise, waar zij drie Duitsche legercorpsen, het 10e, de garde en een reservecorps met ontzettende verliezen terugdreef. Men meent, dat ook de commandant van het 10e legercorps onder de dooden was.

Niettegenstaande deze overwinning echter, duurt de terugtrekkende beweging naar het Zuiden voort, en blijft de Duitsche overmacht in voortdurend contact met onze achterhoede.

Den 30en en 31en Augustus werden de Engelsche dekkingstroepen aanhoudend aangevallen, en den 1en September ontspon zich een hevig gevecht in de nabijheid van Compiègne.

Dit gevecht, waaraan de 1e Engelsche cavaleriebrigade en de 4e gardebrigade deelnamen, was een succes voor de Engelschen. De Duitsche aanval werd afgeslagen, en de Engelschen veroverden 10 kanonnen. De verliezen der Duitschers waren geweldig, terwijl de Engelschen slechts 300 dooden en gewonden hadden. Vooral de gardebrigade toonde hier haar superioriteit.

Na dit gevecht werden onze troepen niet langer lastig gevallen. Woensdag 2 September was de eerste rustdag sinds den slag bij Bergen op 23 Augustus. Heel dat tijdsverloop lang was er voortdurend gevochten en gemarcheerd en volgens betrouwbare schattingen verloor het Engelsche leger in dien tijd 15.000 officieren en manschappen. Daar de strijd zich echter over een zeer breed front uitstrekte, en men voortdurend terug moest trekken, kan men met reden veronderstellen, dat van de verloren gewaande manschappen, nog talrijke zich weder bij hun regimenten zullen vervoegen.

Deze verliezen, ofschoon zeer zwaar voor zoo'n klein leger, hebben den uitstekenden geest onder onze troepen niet in het minst aangetast. [illegible] bedragen zij slechts een derde van de verliezen, welke het Engelsche leger aan den vijand toe- [illegible]

In de vijf dagen, dat wij een betrekkelijk groote rust hebben genoten, hebben reeds 1900 man zich weder bij onze linies aangesloten. Onze troepen kunnen uitstekend uitrusten en zich op nieuwe operaties voorbereiden.

Het Engelsche leger staat nu ten Zuiden van de Marne op één lijn met den Franschen rechter- en linkervleugel. De laatste berichten over den vijand luiden, dat deze Parijs rechts laat liggen en in Zuid-Oostelijke richting op den linkervleugel en het centrum der Fransche linies aanrukt.

De 1e Duitsche armee opereert tusschen La Ferté-sous-Jouarre en Essises Voffort; de 2e is na de verovering van Reims, tot Château-Thierry voortgerukt; de 4e bevindt zich ten Westen van de Argonne tusschen Suippes en Ville sur Tourbe.

De 7e Duitsche armee is door een Fransch legercorps nabij d'Einville teruggeslagen.

Het schijnt dus, dat de breede ontplooiing langs den Engelsch-Franschen linkervleugel opgehouden heeft, hetzij wijl deze ontplooiing niet langer wenschelijk is, hetzij wijl de Duitschers aan een rechtstreekschen aanval op de verbonden troepen de voorkeur geven. De toekomst zal moeten uitwijzen, of deze verandering in het plan der Duitschers vrijwillig is, of dat zij noodzakelijk is geworden door de strategische positie en de groote macht van de verbonden legers.

Verschillende malen is opgemerkt, dat, indien de Engelschen bij een terugtrekkende beweging hun gewonden moesten achterlaten, dezen door de Duitschers opgenomen en verzorgd werden.

De Maasbode.

Berichten uit de Kolonie.

Soeur Marie Antoine †

Zaterdagmorgen, toen ons blad reeds ter perse was, overleed in het St. Martinusgesticht de Eerw. Zuster MARIE ANTOINE, na daags te voren van de H. Sacramenten te zijn voorzien.

Deze nog jeugdige Zuster, Mejuffr. CARMEN GRACIRENA te La Guayra geboren 14 Sept. 1869, was Onderwijzeres aan de Spaansche afdeeling.

Reeds sinds jaren was zij lijdend aan een nier- en leverkwaal, die de laatste veertien dagen in hevigheid toenamen en een einde maakten aan haar verdienstelijk leven.

Zondagmorgen werd haar stoffelijk overschot begraven op het Particuliere Kerkhof der Eerw. Zusters.

Zij ruste in vrede.

Eerw. Soeur Joaquime.

Donderdag a. s. is het groot feest op het Meisjesweeshuis. De Eerw. Moeder JOAQUIME zal dan 25 jaar Moeder der weezen zijn.

Ofschoon zijzelve er de voorkeur aan had gegeven, zoo deze herinneringsdag in alle stilte ware voorbijgegaan, de oud-weezen wilden van dezen dag een feest maken van kinderlijke dankbaarheid. Geheel op eigen initiatief hebben zij het zóó geregeld, dat dien dag een plechtige H. Mis zal worden opgedragen in de Kapel van het Weeshuis en 's middags een plechtig Lof met *Te Deum*.

Al is het geen tijd voor feestvieren, wij verheugen ons toch, dat de Eerw. Soeur JOAQUIME op haar zilveren feest gehuldigd zal worden. Vijf en twintig jaar aan het hoofd staan van een weeshuis brengt menig uurtje van bitterheid met zich mede. Haar eindeloos geduld mag nu wel eens gekroond worden en haar hartelijke liefde beloond.

Een sympathieke daad.

Mejuffr. REBECA COHEN HENRIQUEZ is op het gelukkig denkbeeld gekomen dasspelden, waaraan een gouden klompje bengelt, te koop aan te bieden ten behoeve der vele vluchtelingen in Nederland. Die menschen zijn van alles beroofd en staan nu veelal hulpeloos in een vreemd land. Ze verdienen derhalve ten volle eenigen steun en bijstand.

Wij prijzen de activiteit van Mej. R. C. HENRIQUEZ en wenschen HEd. veel succes.

Aankondiging.

Hier ter plaatse heeft zich een comité gevormd, dat zich, in aansluiting aan een dergelijk comité in Nederland, ten doel stelt, gelden in te zamelen ten bate van de naar Nederlandschen bodem uitgeweken slachtoffers van den oorlog, onverschillig van welke nationaliteit. De vluchtelingen hebben have en goed in den steek moeten laten of verloren, en dienen nu gehuisvest, gevoed en gekleed te worden. Daar is veel voor noodig, vooral nu de winter [illegible] vertrouwt dan ook ten volle, dat dit beroep op uw gevoel van menschenliefde, niet te vergeefs gedaan zal zijn.

Ieder comitélid zal toegezonden giften gaarne in ontvangst nemen, terwijl elke gave, hoe gering ook, dankbaar aanvaard zal worden.

Het comité voornoemd:
P. J. van Breemen.
G. A. Winkel.
W. J. de Vries.
Mevr. de Wed. E. S. L. Maduro.
Mevr. N. J. C. van Breemen.
Mej. R. Cohen-Henriquez.
Mej. A. Jesurun.
Mej. Jeanne Evertsz.
Mej. Mina van Eps.

El Imparcial.

Deze geachte Collega heeft het juiste inzicht gehad te wijzen ook op de buitengewone armoede in eigen Kolonie, zooals die geleden wordt op Curaçao, Aruba en Bonaire. Hij meene echter niet, dat deze armen van allen steun beroofd zijn. Al is het niet publiek, toch weten wij uit zeer goede bron, dat uit het Ondersteuningsfonds „Ned. Antillen" geregeld wordt geput en naar gelang den behoeften, aan deze armen wordt gegeven.

Loodsdienst.

De nieuwe motorboot is deze week in dienst genomen en voldoet uitstekend. 't Is een flinke KROMBOUT-motor, echt degelijk werk. We verheugen ons over dezen nieuwen vooruitgang op Curaçao.

Onze loodsdienst kan nu weer veel moderner worden ingericht en meer overeenkomstig de eischen onzer haven.

Een aanvulling onzer loodsverordening zal daarvoor noodig zijn. Er bestaat nu geen enkele reden meer, dat zeilschepen 's nachts buiten moeten blijven. Ook al wordt de brug niet geopend, dan kan de motorboot de grootere zeilschepen met gereede zeilen binnenbrengen tot vóór het Gouvernementshuis.

Het eenige wat daartoe noodig is, is een uitkijk, ook des nachts.

Alle getob met stil weer is nu uit. Wordt een zeilboot geseind en is het duidelijk, dat het schip wegens windstilte of tegenstroom niet vooruit kan, dan is het een kleine moeite voor den loods het schip op sleeptouw te nemen.

Ook kan op dezelfde wijze ieder zeilschip door de brug gesleept worden, zoodat het verkeer niet een half of heel uur lang gestremd behoeft te blijven.

We begrijpen, dat dergelijke extra-sleepdienst, bij nacht en ontijden, niet voor niets verricht kan worden. Maar iedere schipper zal die kleine vergoeding gaarne betalen en door een sein laten zien, dat hij daartoe bereid is en den motor verlangt.

De nieuwe loodsverordening kan in al deze gevallen voorzien.

Steunfonds.

Een vaderlandlievend Nederlander heeft een gedeelte van zijn vermogen ter beschikking gesteld aan den Staat als tegemoetkoming bij de buitengewone uitgaven der dure tijden. Zijn doel is een steunfonds te stichten voor de Regeering.

Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft den Gouverneur verzocht ook op Curaçao bekend te willen maken, dat dit plan in Nederland grooten bijval heeft gevonden. Z. Exc. vraagt, of er op Curaçao ook vaderlandlievende burgers gevonden worden, bereid een deel van hun vermogen of jaarlijksch inkomen beschikbaar te stellen tot steun van den Staat.

Uit goede bron kunnen wij vermelden, dat de Heeren Officieren van het Garnizoen zich reeds tot dit offer hebben bereid verklaard en een deel van hun jaarlijksch inkomen af willen staan voor het steunfonds der Regeering.

Zij hebben zeer terecht de eereplaats willen innemen in dezen edelen wedstrijd van vaderlandsliefde.

De Officieren zijn krachtens hun positie het eerst geroepen om liefde voor het Vaderland te toonen.

Wij twijfelen echter niet, of ook onder de gegoede particulieren en hoogere ambtenaren zullen er gevonden worden, die het opwekkend voorbeeld der Heeren Officieren zullen volgen en gaarne een offer willen brengen op het altaar des Vaderlands.

Zij kunnen zich vervoegen bij den Heer Gouverneur.

De Havenwerken.

Eenige officieren van H. M. Zeemacht waren in de afgeloopen week bezig opmetingen te doen in onzen havenmond. Dit houdt verband met de teekening eener nieuwe kaart van onzen havenmond.

Onderwijs.

[illegible] September j. l. is met ingang van den dag van zijn ontslag uit zijne betrekking op Curaçao, benoemd tot leeraar aan de Hendrikschool te Paramaribo, de Heer C. K. Kesler, bezitter van de hoofdonderwijzersakte en de akten Fransch, Hoogduitsch, Handteekenen en Engelsch (M. O. A.) thans hoofd der Hendrikschool op Curaçao.

De Vrijmoedige.

Officieele berichten.

Aan den onderwijzer 1ste klasse aan de Hendrikschool alhier F. Stel is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend; en hij is eervol ontheven van het geven van onderwijs aan de normaallessen.

De onderwijzer 1ste klasse A. C. Vermeulen is belast met het geven van onderwijs aan de normaallessen.

Aan den telegrafist bij het kuststation voor D. T. alhier, F. H. P. Schrils is tot herstel van gezondheid een week verlof verleend.

Aan den onderwijzer, hoofd der Emmaschool alhier, C. J. Krijt, is tot herstel van gezondheid tien dagen verlof verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven enz.

Eleiza Bertram, Emilie Bais a/b Sch. „Olimpia," Julia E. Correa (2), Carlos Rodriguez Cordero [2], Clara de Abraham para entregar á Callen Salomon, Maria E. de Nieves, Francisca Seelt, Gonzalo Picón Febre, Moritz Gerstl, Andres Diaz Gonzalez, Francisca Hurtado, M. F. Henriquez, Mr. Kenny, Leonor Kleos, S. M. Lansberg, Julio Penso, Julio J. Pietersz, Juan Señor 2, Eliza Señor, Isabelita Simmis.

Aangeteekende stukken: Ulterio Balensas, Leopoldo Baptista, Miguel Bethencourt, Micaela Culman para entregar á Cristina, M. Caprilles, Julio Jinesta, Pia Moggioli, Adolfo Meier, Salvador Metriss, Rosa Rodriguez.

Drukwerken: Jaime Curiel, Mrs. E. Conrado, Maria Pietersz.

Drukwerken zonder adres: El Biógeno Khónill.

[illegible]

PROGRAMMA.

1 Wien bleibt Wien ... Marsch ... J. Schrammer
2 Une Equipee Duregent .. Fantaisie .. Morgue
3 Wiener Praterleben ... Walzer ... Translateur
4 Fantaisie sur La fille du Regiment .. Donizetti
5 Inter dem Doppel Adler .. Marsch .. J. Wagner
6 Die Meistersinger von Berlin ...... Potpourri ...... P. Lincke
7 El Tulipan .... Mazurka .... G. Ulder
8 Impromptu ...... Danza ...... L. Miranda

Zondagavond om 7.30 uur, Overzijde.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand Sept. zijn

Binnengekomen.		Uitgezeild.	
Aruba	9	Aruba	12
Barbados	4	Barbados	8
Bonaire	29	Bonaire	30
Bovenw. eilanden	1	Bovenw. eilanden	1
La Vela de Coro	5	Fajardo P. R.	1
Maracaibo	7	Guanta	1
Margarita	1	La Guayaa	1
Pto. Cabello	2	La Vela de Coro	7
Pto Rico	1	Maracaibo	10
Rio Hacha	2	Pto Cabello	2
Sto Domingo	1	Rio Hacha	1
St. Thomas	1	San Juan P. R.	1
		Sto Domingo	3
		St Thomas	1
totaal	63	totaal	74

Zeer slapjes was het met de zeilvaart gesteld in de afgeloopen maand.

Van Januari tot nu was er geen maand die zoo slecht kan genoemd worden als September. Geen enkele maal daalde 't aantal schepen onder de 80 en nu kwamen er slechts 63 binnen. Van Aruba en Bonaire hadden we er de vorige maand nog 55, nu nog slechts 38, terwijl er in Juni ll. 71 binnenkwamen. Overal, zelfs hier in 't verre Westen gevoelen we in niet geringe mate de droeve gevolgen van den Europeeschen krijg.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 9 October 1914.

AARDNOTEN (Pinda) per K.G.	—
ZOUT per vat van 130 K.G.	ƒ 0.80
DIVIDIVI per K.G.	„ 0.04
ORANJESCHILLEN per K.G. 1st kw.	„ 0.40
id. per K.G. 2e kw.	„ 0.30
HUIDEN per K.G.	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G.	„ 0.90
WOL per K.G.	„ 0.10
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.50
BEENDEREN per K.G.	„ 0.02
RICINUS-ZAAD per K.G.	„ 0.05
STROOHOEDEN (Hippijapa)	
Kwaliteit No. 1 .... per dozijn	„ 3.37½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 3.50
„ „ 2 „ „	„ 5.—
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 4 „ „	„ 7.—
„ „ 5 „ „ OLA	„ —
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ „ 1 van 25 c.M. of minder	ƒ

Ratten.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd: 21 ratten.

Vreemdelingenverkeer. (per S.S.)

Gedurende de maand Sept. zijn hier

aangekomen van		vertrokken naar	
Z. Amerika	239 pers.	Z. Amerika	272 pers.
N. Amerika	15 „	N. Amerika	14 „
Europa	22 „	Europa	4 „
Totaal	276 pers.	Totaal	290 pers.

Het aantal transito passagiers bedroeg in Sept. 558.

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand Sept. 1914 aandeden met vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand Sept.	63	11.042	9.812	25	180.367	112.466
Vorige maanden	758	84.571	77.892	286	2.022.922	1.272.211
Totaal	821	95.613	87.704	311	2.203.289	1.384.677

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

Buitenland.

Oorlogskroniek.

16 Aug. — Japan stelt een ultimatum aan Duitschland, waarin de afstand van Kiau-Tsjau en de ontruiming van de Japansche en Chineesche wateren door Duitsche oorlogsschepen geëischt wordt.

Keizer Wilhelm vertrekt naar het front.

Visé door de Duitschers verbrand.

Alle forten van Luik blijken in handen der Duitschers.

17 Aug. — De Belgische regeering van Brussel naar Antwerpen overgebracht.

Fransche berichten spreken van de vernietiging van een Oostenrijkschen kruiser in de Adriatische Zee.

Duitsche berichten melden een overwinning op de Russische troepen bij Stallupönen.

De Japansche regeering verklaart, dat de actie van Japan beperkt zal blijven tot de Duitsche bezittingen in Oost-Azië.

18 Aug. — Het Belgische leger trekt zich in de stelling van Antwerpen terug.

De tsaar en zijn familie gaan naar Moskou.

Volgens Oostenrijksche berichten is Obrenovatz in N.W. Servië door Oostenrijksche troepen bezet.

19 Aug. — Fransche en Engelsche oorlogschepen bombardeeren Catarro.

Duitsche berichten melden, dat de 5e Fransche cavalerie-divisie te Parvez (ten N. van Namen) en het 55e regiment infanterie bij Weiler (ten N.W. van Schlettstadt) worden teruggeslagen.

20 Aug. — Duitsche troepen trekken Brussel binnen na het bloedig gevecht bij Thienen.

De Franschen heroveren Mülhausen.

21 Aug. — Duitsche berichten melden, van een groote overwinning op de Fransche troepen tusschen Metz en de Vogezen, door kroonprins Ruprecht van Beieren behaald.

De Duitsche troepen trekken door België in de richting van Rijsel op.

De beschieting van Namen door de Duitschers begonnen.

Russische berichten melden een overwinning op de Duitschers bij Gumbinnen.

22 Aug. — Begin van den grooten veldslag in het Zuiden van België, op de lijn Doornik-Bergen tot Luxemburg.

Duitsche troepen trekken door Brussel en bezetten Nieuwenhoven (Ninove), Aalst en Hal.

De tsaar vertrekt naar Tsarkoie Zelo.

De Russen bezetten Insterburg en Goldapp.

Duitsche berichten melden van een overwinning onder den Duitschen kroonprins bij Longwy.

Het leger van den kroonprins van Beieren bezet Lunéville en de lijn Lunéville—Blamont.

De Zeppelin VIII, volgens Fransche berichten, bij Badenweiler neergeschoten.

23 Aug. — Japan verklaart den oorlog aan Duitschland.

Oostenrijksche berichten melden van een overwinning op de Russische troepen bij Krasnik.

Een Fransch luchtschip werpt vijf bommen op Luxemburg.

Het Duitsche legercorps onder hertog Albrecht van Würtenburg werpt de Franschen over de Semois (in Belgisch Luxemburg) terug.

2 Hollandsche stoomschepen stooten in de Finsche Golf op mijnen en zinken.

Montenegrijnsche berichten melden de beschieting van Cattaro.

24 Aug. — De Fransch-Engelsche troepen trekken, na het mislukt offensief in Zuid-België op de eerste verdedigingslinie in Noord Frankrijk terug.

Vijf forten van de stelling Namen en de stad door de Duitschers genomen.

De Japanners blokkeeren Tsingtsau.

De Oostenrijksche kruiser „Keiserin Elisabeth" krijgt opdracht met de Duitschers mee te strijden.

Russische berichten melden de inneming van Ortelsburg, Willenberg en Johannisburg (in Oost-Pruisen).

25 Aug. — Een Zeppelin werpt zes bommen op Antwerpen. Verschillende huizen vernield.

De Belgen doen een uitval uit Antwerpen en rukken tot Vilvoorde voort.

Duitsche cavalerie dringt tot Rijsel en Douai door.

In het door Duitsche troepen bezette deel van België wordt Duitsch bestuur ingesteld.

De Duitsche kolonie Togo geeft zich aan de Engelschen over.

26 Aug. — Namen geheel in de handen der Duitschers.

Longwy door het legerkorps onder den Duitschen kroonprins genomen.

Een nieuwe poging van een Zeppelin om bommen op Antwerpen te gooien.

De Franschen ontruimen den Boven-Elzas.

Het Fransche kabinet treedt af. Viviani vormt een nieuw ministerie.

27 Aug. — De Duitsche hulpkruiser „Kaiser Wilhelm" in den grond geboord.

De Duitsche kruiser „Magdeburg" loopt in de Finsche Golf aan den grond en vliegt in de lucht.

De Russen bezetten Tilsit, in Oost-Pruisen en rukken op Koningsbergen aan.

Mechelen door de Duitschers hernomen; de Belgische troepen op Antwerpen teruggeworpen.

Een Noorsch, een Deensch en twee Engelsche schepen loopen in de Noordzee op mijnen en zinken.

28 Aug. — Oostenrijk-Hongarije verklaart den oorlog aan België.

Het Engelsche leger wordt door de Duitsche troepen ten Noorden van St. Quentin verslagen. Het leger der verbondenen trekt op de Sommelinie terug. De Duitschers trekken ten Z. O. van Mezières over de Maas.

't Garnizoen van Rijssel verlaat de stad, die door de Duitschers bezet wordt. Het sperfort Manonvillers bij Lunéville door de Duitschers genomen.

Leuven grootendeels door de Duitsche troepen vernield. Mechelen beschoten.

[illegible] Belgischen Congo binnen.

Zeegevecht ten N.W. van Helgoland. Drie Duitsche kruisers en een torpedoboot door de Engelsche oorlogsschepen in den grond geboord.

De Russen rukken op Koningsbergen aan en bezetten Allenstein.

29 Aug. — De eerste Duitsche vlieger boven Parijs.

Russische berichten melden, dat bij Mlawa een Zeppelin is neergeschoten.

De koningin van België vertrekt met haar kinderen naar Engeland.

De Russen rukken in Galicië voort en bezetten Mikolajof (ten Z. van Lemberg).

Eenige Belgische ministers van staat vertrekken via Londen met een speciale zending naar de Vereenigde Staten.

30 Aug. — De Russische troepen in Oost-Pruisen op de lijn Gilgenburg—Neidenburg—Ortelsburg teruggeworpen. Volgens Duitsche berichten werden 100.000 Russen en talrijke stukken geschut buit gemaakt.

Montmédy valt bij een uitval van het garnizoen in de handen der Duitschers.

De Duitsche cavalerie dringt tot Compiègne door.

Mechelen opnieuw beschoten.

In Frankrijk wordt de lichting 1914 opgeroepen.

31 Aug. — De vesting Givet door de Duitschers genomen, met behulp van Oostenrijksche motorbatterijen.

Een oekase van den tsaar verandert den naam van de Russische hoofdstad in Petrograd.

Het Engelsche Lagerhuis gaat tot 9 September uiteen.

Duitsche berichten melden, dat de Russen uit Oost-Pruisen terugtrekken.

Engelsche berichten melden de bezetting van Apia op de Duitsche Samoa eilanden.

De Duitsche legers dringen de Fransch-Engelsche troepen terug bij St. Quentin, bij Rethel aan de Aisne en bij de Maas.

1 Sept. — De Fransch-Engelsche troepen tusschen Reims en Verdun door de Duitschers teruggeworpen.

Keizer Wilhelm bezoekt het leger van den kroonprins en volgt de gevechten op Fransch gebied.

Oostenrijksche berichten melden van een groote overwinning, na een slag van zeven dagen op de vlakten Zamosc en Tyszowese, in het Zuiden van Russisch-Polen.

Russische berichten melden de vermeestering der stellingen voor Lemberg.

2 Sept. — Een Zeppelin werpt een tiental bommen op Antwerpen; verschillende huizen vernield en enkele personen gewond.

Een Duitsche vlieger werpt twee bommen op Parijs.

3 Sept. — De sperforten Hirson, Les Ayvelles en Condé aan de Fransch-Belgische grens door de Duitschers genomen. De forten La Fère en Laon, van de tweede verdedigingslinie, door de Franschen in handen der Duitschers gelaten. De Duitsche troepen dringen door tot de Marne en Duitsche cavalerie zwermt om de Parijsche forten.

De Fransche regeering wordt tijdelijk naar Bordeaux overgebracht.

President Poincaré richt een proclamatie tot de Parijsche burgers, waarin de maatregel als strategisch noodzakelijk wordt verklaard.

De militaire gouverneur van Parijs verklaart de stad tot het uiterste te zullen verdedigen. Turkije mobiliseert.

De Fransche vloot beschiet opnieuw Cattaro.

4 Sept. — Reims zonder tegenstand door de Duitsche troepen bezet.

President Poincaré komt te Bordeaux aan.

De Russen nemen Lemberg in, dat volgens Oostenrijksche berichten, zonder tegenstand hun gelaten wordt, en bezetten Halicz.

Asquith houdt een groote rede in de Guild-Hall te Londen.

Gevechten bij Dendermonde. De Belgen zetten een gedeelte van het land onder water.

Bij Parijs wordt een Duitsche vlieger neergeschoten.

Griekenland roept tien lichtingen marine-reservisten op.

Te Kiel loopen zeven gehavende Duitsche torpedo-boot-vernielers binnen. *De Maasbode.*

OP ZEE.

De Britsche legatie te 's-Gravenhage meldt het volgende:

Aan het eind van de eerste maand van den oorlog is de heerschappij ter zee van Groot Brittannië en zijn bondgenooten onaangetast gebleven. De groote Duitsche en Oostenrijksche vloten blijven in haar havens onder bescherming van haar mijnen en batterijen.

Vier Duitsche kruisers, een hulpkruiser, twee torpedovernielers en een onderzeeboot en 'n Oostenrijksche kruiser zijn tot zinken gebracht. Een Duitsche Dreadnought en een kruiser zijn zonder strijd gevlucht en hebben een schuilplaats gezocht in de Dardanellen.

Het verlies van de Britsche vloot bedraagt alleen één lichten kruiser. Als een gevolg van deze overmacht ter zee waren meer dan 300.000 man in staat in verschillende werelddeelen de zee over te steken zonder één man te verliezen. Het Britsche expeditieleger is naar Frankrijk overgebracht; koloniale expedities werden gezonden naar de Duitsche kolonies, Afrika en de Stille Zuidzee, en de Fransche troepen zijn onder dekking van de Engelsch-Fransche Middellandsche zeevloot van Algiers naar Frankrijk overgebracht. De steun van het Britsche rijk wordt onder bescherming van de vloot ten volle ontwikkeld en de legers in Europa zullen zonder ophouden worden versterkt met die uit Australië, Canada, Indië en Afrika.

De Duitsche handelsvloot is van de zee verdwenen, terwijl de zeeën open blijven voor den handel van Groot-Brittannië.

In alle deelen van de verre zeeën, in China en de Stille Zuidzee, den Atlantischen oceaan, hebben de Duitsche schepen strijd vermeden met de Britsche kruisers, en hebben er de voorkeur aan gegeven krachtelooze aanvallen te ondernemen op ongewapende handelsschepen in plaats van oorlogsschepen aan te tasten. Hoewel de Duitsche kruisers groot zijn, zijn hun rooftochten klein, en ze zijn niet in staat ergens stand te houden, waar een ernstigen aanval kan worden gedaan op den Engelschen handel. Sterk als de Britsche vloot thans is, zal ze nog worden versterkt in de volgende twaalf maanden met niet minder dan tien eerste klasse kapitale schepen, 15 kruisers en 20 torpedobootvernielers, waardoor nog verder wordt vergroot de overmacht in schepen van alle klassen over Duitschland, dat in datzelfde tijdsverloop niet meer dan één derde van dat getal aan zijn vloot kan toevoegen.

De prijzen der levensmiddelen zijn zeer weinig gestegen en er heerscht slechts weinig werkeloosheid, een fonds, bedragende meer dan £ 2.000 000, is door de bevolking aan vrijwillige bijdragen bijeengebracht om eenigen nood, die zich later zou kunnen voordoen, te lenigen. De financieële toestand is bevredigend.

De Engelsche en Fransche legers in Frankrijk hebben een aantal bloedige gevechten geleverd, waarin ze den vijand veel grooter verliezen toebrachten, dan ze zelf hebben geleden. Hun vechtkracht is weer galoos.

Inmiddels zijn als gevolg van den oproep van de regeering 300.000 recruten aan het Britsche vrijwilligersleger toegevoegd. Vele nieuwe devisies werden reeds georganiseerd, en het aantal recruten, dat nu elken dag wordt ingeschreven, bedraagt anderhalve divisie.

Het geheele rijk is absoluut eensgezind en vast besloten den oorlog tot een succesvol eind door te voeren. Groote Russische legers hebben een inval gedaan in Oost-Pruisen en staan op het punt om Midden-Duitschland binnen te dringen. De Oostenrijkers leden een beslissende nederlaag eerst tegen de Serviërs te Sjabatz en aan de rivier de Drina en later tegen de Russen in Galicië. Ze hebben hun veldtocht tegen Servië opgegeven en hebben de versterkte stad Lemberg verloren. Buiten Europa blokkeeren de Japansche vloot en een legermacht Tsingtau in China.

De Duitsche kolonie van Togoland in West-Afrika heeft zich aan het Engelsch-Fransche leger overgegeven. Met de overgaaf van het Duitsche gewapende schip Wisseman op het Nyassameer, is de heerschappij over het heele meer aan Groot-Brittannië. Handel en industrie in alle Britsche kolonies blijven onaangetast. De kolonie Samoa, in de Stille Zuidzee, is genomen door een leger uit Nieuw-Zeeland.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 3 OCT. — 17 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Jan v Nassau	v d Ess	10 Oct.	New-York	10 Oct.	Amsterdam
Philadephia	H Hichborn	7 „	LA Guaira	7 „	New-York
Merida	A Johanson	7 „	Maracaibo	7 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	10 „	New-York	10 „	Maracaibo
Oranje Nassau	G D Nieman	10 „	Amsterdam	11 „	New-York
Merida	A Johanson	12 „	Maracaibo	12 „	La Guayra
Merida	A Johanson	14 „	La Guayra	15 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	15 „	Maracaibo	15 „	New-York
Caracas	Furst	15 „	New-York	15 „	La Guayra
Pr Fr. Hendrik	J C Metus	18 „	New-York	19 „	Amsterdam
Loppersum	Zimmerman	3 Oct.	Fray Bentos	3 Oct.	Boston
Bologna	A A. Poggi	10 „	Colón	10 „	Genova
Dramatist	Harris	7 „	Liverpool	7 „	Liverpool
Sif	N Martin	7 „	New Port News	7 „	Cuba
Manuel Calvo	J Bonet	16 „	Colón	16 „	Barcelona

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Juan Luis H	4 Oct.	Aruba	*Meda H*	5 Oct.	Bonaire
Rosa Maria H	4 „	Aruba	*Rosa Maria H*	5 „	Aruba
Venus V	4 „	Pto Cabello	[illegible]	[illegible]	[illegible]
9 de Abril H	4 „	Rio Hacha	*Felicidad V*	6 „	Pto Cabello
Felicidad V	4 „	Pto Cabello	*Carmen Maria*	6 „	Aruba
Olga H	7 „	Aruba	*Diana V*	8 „	Sto Thomas
Jane H	7 „	Aruba	*Marieta C*	10 „	Rio Hacha
Honoria D	7 „	Sto. Dom.	*Honoria D*	10 „	Sto Domingo
Rosa Maria	9 „	Aruba			
29de Agosto	9 „	Aruba			
Estrella de Mar	9 „	Guanta			

Heden morgen, 10 Oct. binnengeloopen het Ned. SS. Commewijne, Kapitein D. Haasnoot, komende van New-York. Vandaag vertrekt het SS. naar Suriname. De Jan van Nassau is nog niet hier bij gebrek aan lading.